

Centrum vedecko-technických informácií Slovenskej republiky

Odbor pre hodnotenie vedy

Oddelenie pre hodnotenie publikačnej činnosti

Lamačská cesta 8A, 840 05 Bratislava

Metodické usmernenie

Definovanie vedeckej monografie, editovanej vedeckej knihy a zborníka pre potreby evidencie publikačnej činnosti

Obsah

1	Úvod	2
2	Vedecká monografia.....	2
2.1	Definícia vedeckej monografie	2
2.2	Vysvetlenie.....	2
2.3	Ďalšie znaky vedeckej monografie v zmysle Vyhlášky.....	3
3	Editovaná vedecká kniha	4
3.1	Definícia editovanej vedeckej knihy	4
3.2	Vysvetlenie.....	4
3.3	Ďalšie znaky editovanej vedeckej knihy a kapitoly v editovanej vedeckej knihe.....	5
4	Zborník a príspevok v zborníku.....	6
4.1	Definícia zborníka	6
4.2	Vysvetlenie.....	6
4.3	Ďalšie znaky zborníka a príspevku v zborníku	7
5	Vlastnosti publikácií, na základe ktorých nie je možné určiť ich typ.....	8

1 Úvod

Metodické usmernenie - Definovanie vedeckej monografie, editovanej vedeckej knihy a zborníka pre potreby evidencie publikačnej činnosti vysvetľuje a dopĺňa definície podľa Vyhlášky č. 397/2020 Z. z. (ďalej ako Vyhláška) a podľa Prílohy č. 10 k Vyhláške č. 397/2020 Z. z. (ďalej ako príloha). Zároveň obsahuje ďalšie znaky vedeckých monografií, editovaných vedeckých kníh, zborníkov a ich analytických častí na základe praktických skúseností v evidencii publikačnej činnosti.

2 Vedecká monografia

2.1 Definícia vedeckej monografie

Vedecká monografia je vedecké dielo **v jednom jazyku najviac troch autorov bez editora** (1, 2), ktorá podáva **komplexný, ucelený a systematický rozbor jednej témy** (3), vedeckého problému alebo časti vedeckého odboru príslušnej témy. Jednotlivé časti vedeckej monografie na seba navzájom nadväzujú. Integruje už známe poznatky a obohacuje ich o **doposiaľ nepublikované informácie** (4) obsahujúce výsledky autorovej vedeckej práce a predkladá závery. Má **vedecký štýl** (5) a obsahuje dôsledne spracovaný vedecký aparát, ktorý zahŕňa aj bibliograficko-informačný, ilustračný, poznámkový a kritický aparát; autor v ňom uvádza aj svoje práce, ktorými dokumentuje svoju vedeckú činnosť.

Na vedeckú monografiu sa vzťahujú aj ďalšie charakteristiky uvedené vo Vyhláške. Publikačný výstup sa eviduje ako vedecký, ak:

- a) je určený vedeckej komunite z príslušnej oblasti výskumu,
- b) je spracovaný tak, že je možné overiť jeho výsledky,
- c) je **predmetom recenzného konania** (6) a
- d) má **medzinárodné štandardné číslo knihy ISBN** alebo **identifikátor digitálneho objektu DOI**.

Monografia sa eviduje vždy ako celok, bez ohľadu na autorizáciu kapitol.

2.2 Vysvetlenie

(1) – vedecká monografia je publikácia výlučne jedného až troch autorov. Ak má publikácia vyšší počet autorov, eviduje sa ako editovaná vedecká kniha. Vedecká monografia je publikácia bez editora. Ak je v publikácii uvedený zostavovateľ/editor a autori sú jeden až traja, neeviduje sa ako monografia, ale ako editovaná vedecká kniha.

(2) – vedecké monografia je dielo napísané výlučne v jednom jazyku (s výnimkou abstraktu, zhrnutia, a pod.). Ak publikácia obsahuje kapitoly vo viacerých jazykoch, eviduje sa ako editovaná vedecká kniha, a to bez ohľadu na uvedenie, resp. neuvedenie zostavovateľa/editora.

(3) – vedecká monografia ako výsledok vedeckého bádania má primárne prinášať vedecké poznatky, ktoré sú výsledkom vedeckej práce jej autorov. Publikácie, ktorých cieľovou skupinou sú najmä študenti, odborná verejnosť z praxe, široká verejnosť a podobne, nie je možné považovať za vedecké monografie. Zaradenie výstupu publikačnej činnosti do kategórií závisí od ďalších formálnych znakov, môže tak/preto ísť aj o vysokoškolské učebnice, skriptá, odborné knižné publikácie a pod. Vedecké

monografie sú prísne monotematické, zaoberajúce sa úzkou problematikou, nie viacerými problematickými okruhmi jednej vedeckej oblasti.

(4) – vedecká monografia obsahuje nové, pôvodné, doposiaľ nepublikované informácie. Známe informácie sú o tieto informácie obohatené a rozšírené, vedecká monografia predstavuje obraz stavu vedy, do ktorého sa dospelo počas jej spracovania.

(5) – vedecký štýl sa vyznačuje písomnosťou, monologickosťou, pojmovosťou, presnosťou, zreteľnosťou a odbornosťou. Vedecký štýl využíva internacionálnu lexiku, zložité syntaktické konštrukcie a nocionálny (bezpríznačový) slovník. Vedecké texty sú kompozične prísne logické a na vnímanie náročné. Silná je schematizácia a formalizácia.

(6) – recenzné konanie je bližšie definované v prílohe. Recenzenti sú renomovanými výskumníkmi, odborníkmi z iného pracoviska ako autor a zároveň nie sú autormi alebo editormi príslušnej publikácie. Recenzné konanie publikácie musí byť garantované vydavateľstvom, ktoré publikáciu oficiálne vydáva.

2.3 Ďalšie znaky vedeckej monografie v zmysle Vyhlášky

- Vedecká monografia musí prejsť oficiálnym publikačným a distribučným procesom, spĺňať kritériá všeobecne zverejnenej publikácie a disponovať všetkými potrebnými náležitosťami formálnej a vydavateľskej úpravy podľa platných štandardov.
- Vedecká monografia je nepokračujúca, neseriálová a neperiodická publikácia. Zaradenie vedeckej monografie do edície alebo jej rozdelenie na viacero dielov (zväzkov) nie je považované za periodicitu. Ak však samotná publikácia obsahuje ISSN, nie je možné ju považovať za neperiodickú publikáciu a teda za vedeckú monografiu.
- Za vedeckú monografiu sa nepovažuje každá neperiodická publikácia vedeckého alebo odborného charakteru (napr. vysokoškolské učebnice, odborné knižné publikácie).
- Vedecká monografia nemá vzdelávací charakter, jej cieľom je poskytovať informácie vedeckým pracovníkom a prezentovať najnovšie výsledky ich vedeckej činnosti.
- Vedecká monografia obsahuje úvod a záver, ktoré sú zamerané na celú vedeckú monografiu ako ucelenú publikáciu. Záver môže byť napísaný aj v inom jazyku, ako je jazyk celej vedeckej monografie. Úvod by mal uviesť do problematiky, zhodnotiť aktuálnosť danej témy, jej vedecké a odborné spracovanie v literatúre, záver by mal zhodnotiť a zosumarizovať výsledky vedeckej práce autorov a načrtnúť ďalšie možnosti rozvoja témy.

Výstupy publikačnej činnosti, ktoré nespĺňajú vyššie uvedené definície a znaky vedeckej monografie, nie je povolené evidovať s týmto typom dokumentu.

3 Editovaná vedecká kniha

3.1 Definícia editovanej vedeckej knihy

Editovaná vedecká kniha je vedecké dielo spravidla v **jednom jazyku s editorom bez ohľadu na počet autorov** (1, 2) alebo **s autorským kolektívom** (3), zamerané na jednu tému, ktoré má vedecký charakter, obsahuje podrobne spracovaný vedecký aparát, zahŕňajúci aj bibliograficko-informačný, ilustračný, poznámkový a kritický aparát. Editovaná vedecká kniha môže byť vydávaná v knižných sériách a je zostavená zo samostatných kapitol s rôznorodými pohľadmi na jednu tému. Aj súbor prác jedného autora možno považovať za editovanú vedeckú knihu (4).

Na editovanú vedeckú knihu sa vzťahujú aj ďalšie charakteristiky uvedené vo Vyhláške. Publikačný výstup sa eviduje ako vedecký, ak:

- a) je určený vedeckej komunite z príslušnej oblasti výskumu,
- b) je založený na vedeckej činnosti a vedeckých výsledkoch,
- c) obsahuje pôvodné výsledky vlastnej vedeckej práce autora alebo autorského kolektívu,
- d) prináša nové informácie vo vzťahu k poznatkom v príslušnej oblasti výskumu,
- e) je spracovaný tak, že je možné overiť jeho výsledky,
- f) je **predmetom recenzného konania** a
- g) má **medzinárodné štandardné číslo knihy ISBN, medzinárodné štandardné číslo seriálu ISSN, identifikátor digitálneho objektu DOI** alebo **iné štandardné číslo** pre príslušný typ výstupu publikačnej činnosti.

Editovaná kniha sa eviduje ako celok pre zostavovateľa/editora, ak je uvedený, a súčasne ak pri jednotlivých častiach nie sú uvedení autori, aj pre autorský kolektív. Ak sú autori pri jednotlivých častiach uvedení, evidujú sa jednotlivé časti pre jednotlivých autorov, a to ako kapitoly v editovanej vedeckej knihe.

3.2 Vysvetlenie

(1) – rozdiel medzi editovanou vedeckou knihou a monografiou je aj v existencii zostavovateľa/editora. Ak má publikácia s akýmkoľvek počtom autorov uvedeného zostavovateľa/editora, nemôže byť evidovaná ako monografia, môže byť evidovaná ako editovaná vedecká kniha (príp. zborník, porovnanie ďalej).

(2) – editovaná vedecká kniha by mala byť spravidla v jednom jazyku (s výnimkou abstraktu, zhrnutia, a pod.). Ak sú časti publikácie napísané v rôznych jazykoch, eviduje sa publikácia ako zborník a jej časti ako príspevky v zborníku.

(3) – pod autorským kolektívom sa rozumie štyria a viacerí autori. Publikácia bez editora s autorským kolektívom sa eviduje ako editovaná vedecká kniha, nie ako monografia.

(4) – publikácia prinášajúca zozbieraný súbor prác jedného autora sa eviduje ako editovaná vedecká kniha bez ohľadu na uvedenie, resp. neuvedenie editora/zostavovateľa. Takúto publikáciu nemožno považovať za monografiu.

3.3 Ďalšie znaky editovanej vedeckej knihy a kapitoly v editovanej vedeckej knihe

- Editovaná kniha je súbor kapitol od rôznych autorov s rôznym uhlom pohľadu na rovnakú tému, úzko špecifikovanú problematiku či objekt výskumu.
- Editovaná vedecká kniha sa venuje vždy iba jednej téme, pričom za tému sa nepovažuje tematická oblasť ako napr. právo, ale konkrétne úzko špecifická časť v rámci tejto tematickej oblasti.
- Editovaná vedecká kniha obsahuje úvod a záver, ktoré sú zamerané na celú vedeckú editovanú knihu ako ucelenú publikáciu. Záver môže byť napísaný aj v inom jazyku, ako je jazyk editovanej vedeckej knihy. Úvod by mal uviesť do problematiky, zhodnotiť aktuálnosť danej témy, jej vedecké a odborné spracovanie v literatúre, záver by mal zhodnotiť a zosumarizovať výsledky vedeckej práce autorov a načrtnúť ďalšie možnosti rozvoja témy.
- Na rozdiel od zborníka disponuje editovaná vedecká kniha menším počtom autorov a ideálne aj menším počtom kapitol, mala by sa viac podobáť na monografiu ako na zborník.
- Na rozdiel od zborníka môže disponovať registrami (napr. register pojmov), zoznamom tabuliek, grafov a pod.
- Niektoré editované vedecké knihy publikované najmä zahraničnými vydavateľmi sú zaradené do knižných sérií alebo edícií vydávaných zväčša nepravidelne. Knižná séria obsahuje vlastné medzinárodné štandardné číslo seriálu ISSN a má vlastných editorov/zostavovateľov, odlišných od editorov/zostavovateľov samotnej editovanej vedeckej knihy. Tá zároveň disponuje medzinárodným štandardným číslom knihy ISBN.
- Editovaná vedecká kniha je recenzovaná ako celok, nie po kapitolách.
- Jednotlivé kapitoly editovanej vedeckej knihy musia byť zamerané na jednu tému (nielen oblasť), mali by byť napísané v jednom a rovnakom jazyku ako ostatné kapitoly v editovanej vedeckej knihe a musia obsahovať nové, doteraz nepublikované informácie.
- Jednotlivé kapitoly editovanej vedeckej knihy môžu byť zoskupené do väčších nosných celkov v rámci rovnakej témy.

Výstupy publikačnej činnosti, ktoré nespĺňajú vyššie uvedené definície a znaky editovanej vedeckej knihy, nie je povolené evidovať s týmto typom dokumentu.

4 Zborník a príspevok v zborníku

4.1 Definícia zborníka

Zborník je publikácia, ktorá súhrnne pod spoločným názvom prináša **súbor samostatných, vzájomne príbuzných textov rôzneho zamerania** (1). Jednotlivé časti (príspevky, štúdie) **na seba nenadväzujú** (2) a sú v jednom alebo vo viacerých jazykoch (3). Je predmetom publikačného verejného distribučného procesu, má všetky náležitosti formálnej úpravy a vydavateľskej úpravy. Na účel evidencie publikačnej činnosti sa ročenka považuje za zborník (4). Zborníkom je aj tematický zborník alebo jubilejný zborník vydaný pri príležitosti osobného, inštitucionálneho alebo spoločenského jubilea. Zborníky sú **konferenčné, nekonferenčné, jednorazové a kontinuálne** (5).

Zborníky môžu byť po obsahovej stránke vedecké, odborné alebo aj ich kombináciou. Na zborník vedeckých príspevkov sa vzťahujú aj ďalšie charakteristiky uvedené vo Vyhláške. Publikačný výstup sa eviduje ako vedecký, ak:

- a) je určený vedeckej komunite z príslušnej oblasti výskumu,
- b) je založený na vedeckej činnosti a vedeckých výsledkoch,
- c) obsahuje pôvodné výsledky vlastnej vedeckej práce autora alebo autorského kolektívu,
- d) prináša nové informácie vo vzťahu k poznatkom v príslušnej oblasti výskumu,
- e) je spracovaný tak, že je možné overiť jeho výsledky,
- f) je **predmetom recenzného konania** (6) a
- g) má **medzinárodné štandardné číslo knihy ISBN, medzinárodné štandardné číslo seriálu ISSN, identifikátor digitálneho objektu DOI** alebo **iné štandardné číslo** pre príslušný typ výstupu publikačnej činnosti.

Zborník sa eviduje ako celok pre zostavovateľa, jednotlivé analytické časti sa pre autorov evidujú ako príspevky, abstrakty, či postery, nikdy nie ako kapitoly.

4.2 Vysvetlenie

(1) – zborník obsahuje tematicky príbuzné príspevky, ktoré na seba navzájom priamo nenadväzujú. Poradie samotných príspevkov nie je dané ich obsahom, ale koncepciou publikácie určenej zostavovateľom. Zborník sa môže venovať jednej širokej téme alebo vedeckému problému, jednotlivé príspevky sa ale zaoberajú danou problematikou nezávisle a samostatne, častokrát z pohľadu rôznych vedeckých disciplín a pohľadov.

(2) – jednotlivé príspevky nie sú závislé na ostatných príspevkoch v zborníku. Ich informačná hodnota sa neznižuje zmenou poradia jednotlivých príspevkov. Nasledujúce príspevky nerozširujú poznatky z predošlých príspevkov. V prípade príspevkov zo zborníka je možné ich publikovanie napr. aj v časopise bez straty ich významu a informačnej hodnoty.

(3) – na rozdiel od editovanej vedeckej knihy môžu byť príspevky v zborníku publikované v rôznych jazykoch.

(4) – ide najčastejšie o publikáciu, ktorá má buď uvedené medzinárodné štandardné číslo knihy ISBN alebo uvádza v každom ročníku/číisle editora/zostavovateľa. Periodické publikácie, ktoré vychádzajú raz ročne, ale neuvádzajú ISBN ani zostavovateľa/editora, sa môžu evidovať cez formulár *seriál*, ako typ dokumentu sa vyberie možnosť *nepravé periodikum*.

(5) – zborníky sa podľa periodicity rozdeľujú na neperiodické a periodické. Periodické zborníky môžu mať pravidelnú alebo nepravidelnú periodicitu. Ďalej sa rozlišujú zborníky na konferenčné a nekonferenčné. Okrem uvedených kritérií sa zborníky môžu deliť podľa obsahu na zborníky príspevkov, zborníky abstraktov a pod.

(6) – rovnako ako v prípade každej publikácie platí, že recenzenti sú renomovanými výskumníkmi, odborníkmi z iného pracoviska ako autor a zároveň nie sú autormi alebo editormi príslušnej publikácie. Ak je príspevok v zborníku recenzovaný recenzentom z rovnakého pracoviska, ako je autor daného príspevku, považuje sa tento príspevok za nerecenzovaný. Rovnaké pracovisko zostavovateľa ako je pracovisko niektorých autorov príspevkov v zborníku však neznamená, že tieto príspevky nemožno považovať za recenzované. Platí iba, že zostavovateľ/editor nemôže byť recenzentom publikácie, v tomto prípade zborníka, ale Vyhláška ani metodika bližšie neskúma vzťah (prekrýv) pracoviska medzi zostavovateľom/editorom a recenzentom.

4.3 **Ďalšie znaky zborníka a príspevku v zborníku**

- V zborníku býva opublikované väčšie množstvo príspevkov od veľkého počtu autorov.
- Niektoré nekonferenčné zborníky sú inšpirované alebo zostavené na základe predošlej konferencie. Obsahujú príspevky z konferencie, ktoré boli dodatočne pre potreby novej publikácie upravené. V takomto prípade nejde o editovanú vedeckú knihu, ale o zborník.
- V niektorých prípadoch nie je zborník recenzovaný ako celok, ale každý príspevok je recenzovaný samostatne.
- Zborník zväčša neobsahuje úvod a/alebo záver.
- Jednotlivé príspevky zvyknú obsahovať vlastný úvod, záver, abstrakt, kľúčové slová, použitú literatúru, vlastné DOI a podobne.
- Každý príspevok je zväčša napísaný iným autorom alebo iným kolektívom autorov. Previazanosť jednotlivých príspevkov úplne absentuje.
- Autori príspevkov sú uvedení v obsahu alebo na prvej/poslednej strane príspevku.
- Príspevky vznikajú často na podnet zostavovateľa. Autorský kolektív nespolupracoval na spoločnom ciele už pred napísaním jednotlivých príspevkov, ale každý príspevok bol vydavateľovi zaslaný samostatne.
- Jednotlivé príspevky sa síce zaoberajú jednou témou alebo oblasťou výskumu, priamo na seba nenadväzujú a danej problematike sa venujú z multidisciplinárneho hľadiska.

Záznamy dokumentov, ktoré nespĺňajú vyššie uvedené definície a znaky zborníka, nie je povolené evidovať v kategóriách publikačnej činnosti určených pre príspevky v nekonferenčnom neperiodickom zborníku.

5 Vlastnosti publikácií, na základe ktorých nie je možné určiť ich typ

1. **Vydavateľ** – vydavateľ neurčuje typ dokumentu. Typ dokumentu je daný formálnymi znakmi, nie renomovanosťou samotného vydavateľa. Najmä v prípade zahraničných vydavateľov je zaužívaná odlišná terminológia a typológia ako v slovenskej legislatíve pre potreby evidencie publikačnej činnosti. Takíto vydavatelia označujú pojmom „monograph“ všetky nekonferenčné publikácie knižného charakteru, čo znamená často aj periodické a neperiodické zborníky. Pojmom „proceeding“ sú zahraničnými vydavateľmi označované najčastejšie len konferenčné zborníky. Rovnako nie každá „book series“, „edited book“ či „kolektivní monografie“ môže byť evidovaná ako editovaná vedecká kniha, často ide o zborník, je potrebné rozlišovať na základe vyššie uvedených znakov a charakteristík.
2. **Podnázov** – podnázov (nech je akýkoľvek) neurčuje typ dokumentu. Typ dokumentu je daný jeho formálnymi znakmi a nie názvovými údajmi.
3. **Recenzovanosť** – recenzovanosť publikácie neurčuje typ dokumentu, môže ale ovplyvniť kategorizáciu z hľadiska zaradenia medzi vedecké alebo odborné dokumenty.
4. **Nosič** – tlačená forma je rovnocenná s elektronickou formou a neurčuje typ dokumentu.
5. **Uvedenie pracoviska autorov** – typ dokumentu nie je určený uvedením pracovísk jednotlivých autorov.